

Landelijke rapportage wachtlijsten Verpleging & Verzorging

1E KWARTAAL 2021

SAMENWERKING ZORGVERZEKERAARS NEDERLAND EN ZORGINSTITUUT NEDERLAND

Samenvatting

Inleiding

Deze landelijke kwartaalrapportage brengt in beeld hoeveel mensen in het eerste kwartaal van 2021 wachten op zorg vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) in de sector **Verpleging en Verzorging (V&V)**. De rapportage maakt inzichtelijk hoe de vraag naar verpleegzorg zich over tijd ontwikkelt op landelijk als regionaal niveau. Hiermee ontstaat een eenduidig beeld over de wachtlijsten. Deze rapportage wordt gemaakt door de zorgkantoren, verenigd in Zorgverzekeraars Nederland, en Zorginstituut Nederland.

Disclaimer

Sinds 1 januari 2021 gelden nieuwe wachtstatussen in de Wet langdurige zorg. Tot 2021 kende de langdurige zorg drie wachtstatussen: Actief-wachtend, Niet-actief wachtend en Niet-wachtend. Vanaf 2021 is dit veranderd in vier wachtstatussen die meer inzicht geven in de reden waarom iemand op een wachtlijst staat: Urgent-plaatsen, Actief-plaatsen, Wacht op voorkeur en Wacht uit voorzorg. De omzetting van de wachtstatussen vraagt veel van zorgkantoren en aanbieders; zij hebben tot 1 juni 2021 de tijd om in overleg met de cliënt de status om te zetten. Omdat in het eerste kwartaal van 2021 nog niet alle wachtstatussen volledig zijn omgezet, tonen we in deze rapportage ook nog de oude wachtstatus Actief-wachtend omdat dit de groep met meest urgente opnamebehoefte betreft. **Vanwege de omzettingsperiode kunnen geen harde conclusies worden getrokken over trends**, omdat de oude wachtstatus niet-actief wachtend (19.499 op 1 januari 2021) nog niet volledig is omgezet naar Actief-plaatsen en Wacht op voorkeur. De cijfers op peildatum 1 juli 2021 zullen naar verwachting weer een volledig beeld geven. De onvolledige cijfers in de landelijke rapportage betekenen uiteraard niet dat er cliënten buiten beeld zijn; deze cliënten zijn allen bekend in de afzonderlijke systemen van de zorgkantoren.

Kengetallen wachtenden op 1 april 2021

In Nederland heeft op 1 april 2021 bijna 1% van de bevolking een Wlz-indicatie voor de sector V&V. Dit zijn 172.228 cliënten, waarvan 15% op een wachtlijst staat. Het aantal indicaties voor de sector V&V nam in het eerste kwartaal met 701 toe ten opzichte van het vierde kwartaal van 2020. Van de cliënten die op de wachtlijst staan, ontvangt 92% overbruggingszorg. De meeste cliënten, circa 49%, hebben op 1 april 2021 een zorgprofiel VVo5, daarna volgen VVo4 en VVo6 met beide circa 20%. Zoals gesteld, is het vanwege de omzettingsperiode niet mogelijk om het totaal aantal wachtenden op 1 januari 2021 en 1 april 2021 met elkaar te vergelijken omdat een deel van de oude wachtstatussen nog in het omzettingsproces zit. Het verschil tussen het aantal wachtenden op 1 januari 2021 en 1 april 2021 kan verklaard worden door het omzettingsproces en de gevolgen van de corona-piek in het eerste kwartaal.

Kerngetallen	1 april 2020	1 juli 2020	1 oktober 2020	1 januari 2021	1 april 2021
Totaal aantal cliënten met Wlz-indicatie	173.016	169.668	172.538	171.527	172.228
Totaal aan wachtenden	21.106	20.661	20.223	21.029	17.469
Percentage wachtenden met overbruggingszorg	92%	93%	93%	92%	93%

Verdieping inzicht in wachtlijsten en wachttijden

De nieuwe wachtstatussen geven betere informatie op het niveau van de cliënt omdat beter onderscheid naar zorgbehoefte en clientsituatie wordt gemaakt.

wachtstatussen zonder/met enige vorm van Wlz-zorg (peildatum 1 april 2021)	0 tot 2 weken	2 tot 4 weken	4 tot 6 weken	6 tot 13 weken	3 – 6 maanden	6 – 12 maanden	> 12 maanden	Totaal
urgent plaatsen zonder zorg	46	8	6	1	-	-	-	61
urgent plaatsen met zorg	65	16	6	6	-	-	-	93
actief plaatsen zonder zorg	269	51	37	39	7	1	-	404
actief plaatsen met zorg	851	279	179	270	21	1	3	1.604
actief wachtend zonder zorg ¹	5	-	-	-	-	-	1	6
actief wachtend met zorg ²	-	-	-	-	2	1	6	9
wacht op voorkeur zonder zorg	300	104	49	144	44	45	56	742
wacht op voorkeur met zorg	2.250	1.839	1.726	4.514	1.496	1.293	1.432	14.550
Totaal	3.786	2.297	2.003	4.974	1.570	1.341	1.498	17.469

Er staan 17.469 mensen op de wachtlijst op 1 april 2021, tegenover 21.029 mensen op 1 januari 2021. Wel lijkt de druk op de sector V&V in maart 2021 weer toe nemen vanwege verhoogde instroom en lagere uitstroom. Als we naar de afgelopen periode kijken, valt op dat de instroom op de Zorgprofielen VVo4 en VVogb al gedurende een langere periode hoger ligt dan de uitstroom. Bij de overige zorgprofielen is vanaf 1 december 2020 een omslag zichtbaar. Waar de uitstroom voorheen nog groter was dan de instroom is dat -voor die zorgprofielen- vanaf 1 december 2020 net andersom.

De grootste groep wachtenden betreft het aantal Wachtenden op voorkeur, in totaal 15.292 cliënten op 1 april 2021. Voor ruim een derde van de 47.000 cliënten (33%) die in de periode 1 april 2020 - 1 april 2021 zijn opgenomen in een instelling werd de zorglevering gestart op de ingangsdatum van de (her)indicatie. Binnen 6 weken was 65% van de cliënten opgenomen in een instelling. Binnen 13 weken waren ruim 37.500 cliënten opgenomen in een zorginstelling (circa 80%). Na 6 maanden was 94% van de cliënten opgenomen. De verhouding van leveringsvormen per zorgprofiel verschuift in het eerste kwartaal van 2021 licht naar vormen van zorg thuis.

Doorkijk naar de toekomst

De bevolkingsprognose van het CBS laat zien dat in de komende decennia het aantal 80-plussers in Nederland flink zal stijgen, waarbij aanzienlijke regionale verschillen zijn te onderscheiden. Het aantal 80-plussers is het hoogste ten opzichte van de landelijke bevolking in Delfzijl en omgeving (Zorgkantoor Groningen), de Achterhoek (Zorgkantoor Arnhem en Apeldoorn/Zutphen) en in Midden-Limburg (Zorgkantoor Noord- en Midden-Limburg) Het aantal Wlz-aanspraken in de sector V&V zal daardoor blijven stijgen

¹ De groep actief wachtend betreft een 'oude' wachtstatus die gedurende 2021 omgezet wordt naar de nieuwe wachtstatussen.

² Idem

Inhoud

Samenvatting

1. Aanleiding

2. Sector V&V algemeen

- 2.1 Aantal mensen met Wlz-indicatie voor sector V&V en per zorgprofiel
- 2.2 Toenemende aanspraak op V&V-indicaties

3. Inzicht in wachtlijsten en wachttijden

- 3.1 Verhouding instroom en uitstroom V&V
- 3.2 Wachtenden per wachtstatus
- 3.3 Onderscheid per zorgkantoorregio
- 3.4 Onderscheid per zorgprofiel
- 3.5 Aantal wachtenden naar 'wachttijdblok'
- 3.6 Opnameperformance

Bijlage 1 Definities

Bijlage 2 COROP-gebieden

Bijlage 3 Zorgkantoorregio's

Bijlage 4 Bevolkingsopbouw

1. Aanleiding

De rapportages over de wachtlijsten voor langdurige Verpleging en Verzorging (V&V) waren begin 2020 voor partijen onvoldoende toereikend om goed zicht te krijgen op de wachtlijsten. Daarom is besloten om te komen tot een landelijke rapportage die door samenwerkende partijen wordt uitgebracht. De focus ligt op ontwikkeling in de vraag naar V&V in Nederland, om zo gezamenlijk en gedeeld inzicht te krijgen op de wachtlijsten.

De volgende partijen zijn betrokken bij de totstandkoming van de landelijke wachtlijstrapportages:

- Ministerie van VWS
- Zorgverzekeraars Nederland
- Zorginstituut Nederland
- Vektis
- ActiZ
- CIZ

Gegevens die in het rapport worden getoond, komen van het Zorginstituut Nederland. Maandelijks leveren de 31 zorgkantorregio's³ een bestand met uitvoeringsgegevens aan het Zorginstituut, met behulp van het bericht AW317. In dit bericht staan gegevens van de cliënten met een geldig indicatiebesluit voor zorg uit de Wet langdurige zorg (Wlz). Het betreft informatie over de cliënt, zijn geïndiceerde zorg, de toegewezen zorg en bijhorende leveringsstatussen. Met behulp van door veldpartijen vastgestelde rekenregels en normen bepaalt het Zorginstituut de wachtstatus aan de hand van de leveringsstatussen en berekent de wachttijd tot aan de peildatum.

De wachtlijstrapportages bieden inzicht in de omvang en samenstelling van de Wlz-populatie binnen de V&V, waarmee een algemeen beeld geschetst wordt van de sector. Vervolgens wordt duiding gegeven aan de wachtlijstcijfers, waarbij de focus ligt op de ontwikkeling van de vraag naar Wlz-zorg. Het rapport presenteert een doorkijk op zowel landelijk als regionaal niveau.

³ Voor overzicht zie Bijlage 3

2 Sector V&V algemeen

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de omvang en samenstelling van de Wlz-populatie binnen de sector V&V in Nederland. Ingezoomd wordt op trends die waarneembaar zijn gedurende de afgelopen kwartalen, zoals de aanspraak op V&V in de Wlz, verblijfsduur bij zorginstellingen en de 80-plus-populatie in Nederland. Bij dit laatste onderwerp wordt niet alleen een landelijk beeld geschetst, maar wordt ook gekeken naar de regionale verschillen.

2.1 Aantal mensen in Nederland met een Wlz-indicatie voor de sector V&V en per Zorgprofiel

Nederland telt op 1 april 2021 17.478.491 inwoners. Van de Nederlandse bevolking heeft bijna 1% een Wlz-indicatie voor langdurige V&V. Dit zijn 172.228 cliënten. Het overgrote deel van de cliënten met een Wlz-indicatie, ruim 85%, ontvangt zorg in natura of in de vorm van een PGB. De cliënten die op de wachtlijst staan voor een plek in het verpleeghuis, kunnen ter overbrugging tot opname gebruik maken van overbruggingszorg. Hier wordt door wachtenden veel gebruik van gemaakt. Van alle cliënten op de wachtlijst ontvangt 93% overbruggingszorg.

De feiten over de laatste vier kwartalen	1-7-2020	1-10-2020	1-1-2021	1-4-2021
Inwoners in Nederland (<i>Bron: CBS</i>)	17.422.478	17.461.543	17.474.693	17.487.491
Aantal Wlz-indicaties voor Verpleging en Verzorging (<i>bron: iWlz</i>)	169.668	172.538	171.527	172.228
Percentage Nederlanders met een Wlz V&V-indicatie	0,97%	0,99%	0,98%	0,98%
Aantal cliënten met Wlz-indicatie met zorg (excl. PGB) (<i>cliënten met zorg zijn de cliënten met de wachtstatussen 'in zorg' en 'Niet Wachtend - met enige vorm van Wlz-zorg'</i>)	131.631	135.298	132.921	136.689
Aantal cliënten met Wlz-indicatie met zorg via een PGB	10.566	10.966	11.134	11.743
Percentage cliënten op de wachtlijst dat gebruik maakt van overbruggingszorg t.w. - cliënten op de wachtlijst zijn cliënten met de wachtstatussen 'actief Wachtend' en 'Niet-Actief Wachtend' - cliënten met de wachtstatus 'Niet Wachtend zonder enige vorm van Wlz-zorg' zijn niet meegeteld in de wachtlijst.	93%	93%	92%	93%

Figuur 2. 1: Feitentabel Wlz populatie

Tijdens de indicatiestelling bepaalt het CIZ objectief welk zorgprofiel het beste past bij de cliënt. Het Zorgprofiel VVo5 blijft, in navolging van 2020 ook in het eerste kwartaal 2021 het meest voorkomende zorgprofiel. Daarna volgen de Zorgprofielen VVo4 en VVo6. Voor de lage Zorgprofielen (VVo1-VVo3) geldt dat deze niet meer worden geïndiceerd, daarom daalt de totale aanspraak VVo1-VVo3. In het eerste kwartaal 2021 zien we dat de totale aanspraak op Wlz-zorg is toegenomen ten opzichte van het laatste kwartaal in 2020.

De verdeling over de verschillende profielen, inclusief de procentuele ontwikkeling ten opzichte van het vierde kwartaal 2020, ziet er in het eerste kwartaal van 2021 uit zoals weer gegeven in figuur 2.2:

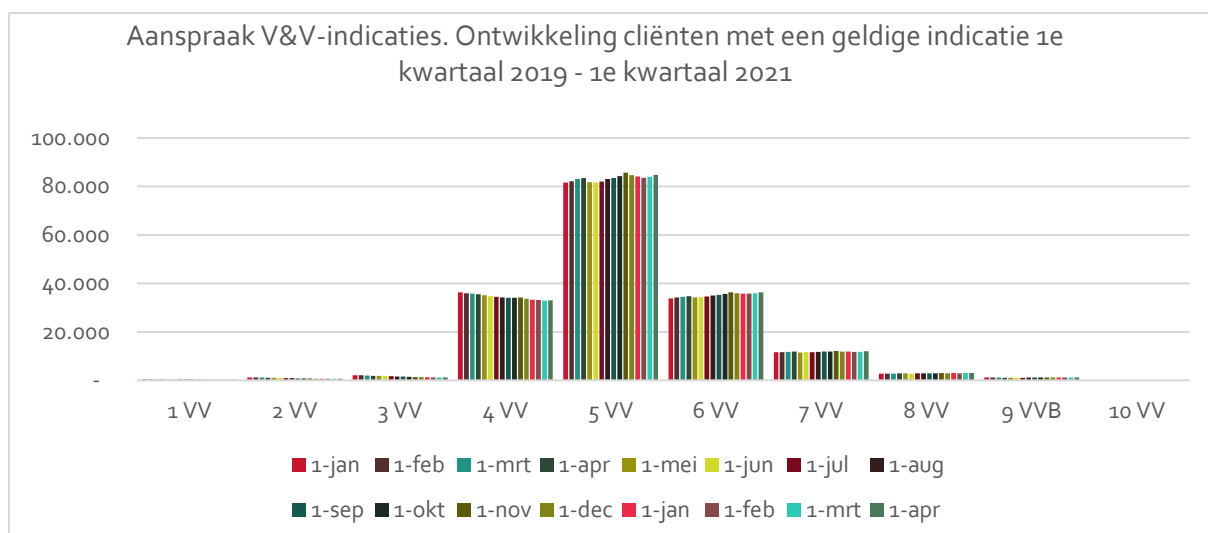
Aantallen cliënten met een geldige indicatie per Zorgprofiel Peildatum 01-04-2021		Aantal	% verandering
<i>(bron: Zorginstituut Nederland)</i>			
VVo1	Beschut wonen met enige begeleiding (wordt niet meer geïndiceerd)	256	-10,5
VVo2	Beschut wonen met begeleiding en verzorging (wordt niet meer geïndiceerd)	602	-11,7
VVo3	Beschut wonen met begeleiding en intensieve verzorging (wordt niet meer geïndiceerd)	1133	-10,7
VVo4	Beschut wonen met intensieve begeleiding en uitgebreide verzorging	32.962	-1,0
VVo5	Beschermd wonen met intensieve dementiezorg	84.790	0,8
VVo6	Beschermd wonen met intensieve verzorging en verpleging	36.309	1,3
VVo7	Beschermd wonen met zeer intensieve zorg, vanwege specifieke aandoeningen, met de nadruk op begeleiding	11.972	1,1
VVo8	Beschermd wonen met zeer intensieve zorg, vanwege specifieke aandoeningen, met de nadruk op verzorging/verpleging	2.997	1,0
VVo9b	Herstelgerichte behandeling met verpleging en verzorging	1.184	-2,1
VVo10	Beschermd verblijf met intensieve palliatief-terminale zorg (vervallen per 1 januari 2018)	23	-4,2
Totaal		172.228	0,4

Figuur 2.2: Aantal Wlz-cliënten per Zorgprofiel en procentuele groei in eerste kwartaal 2021 t.o.v. vierde kwartaal 2020

2.2 Toenemende aanspraak op V&V-indicaties

Wanneer we in figuur 2.3 de aanspraak op de V&V-zorgprofielen van de afgelopen kwartalen in beeld brengen (eerste kwartaal 2019 t/m eerste kwartaal 2021) is te zien dat het Zorgprofiel VVo5 de grootste populatie bevat. Het aantal cliënten dat aanspraak maakt op dit zorgprofiel kent in de het eerste kwartaal van 2021 een lichte stijging ten opzichte van het vierde kwartaal 2020. De lage Zorgprofielen VVo1 tot en met VVo4 kennen een daling.

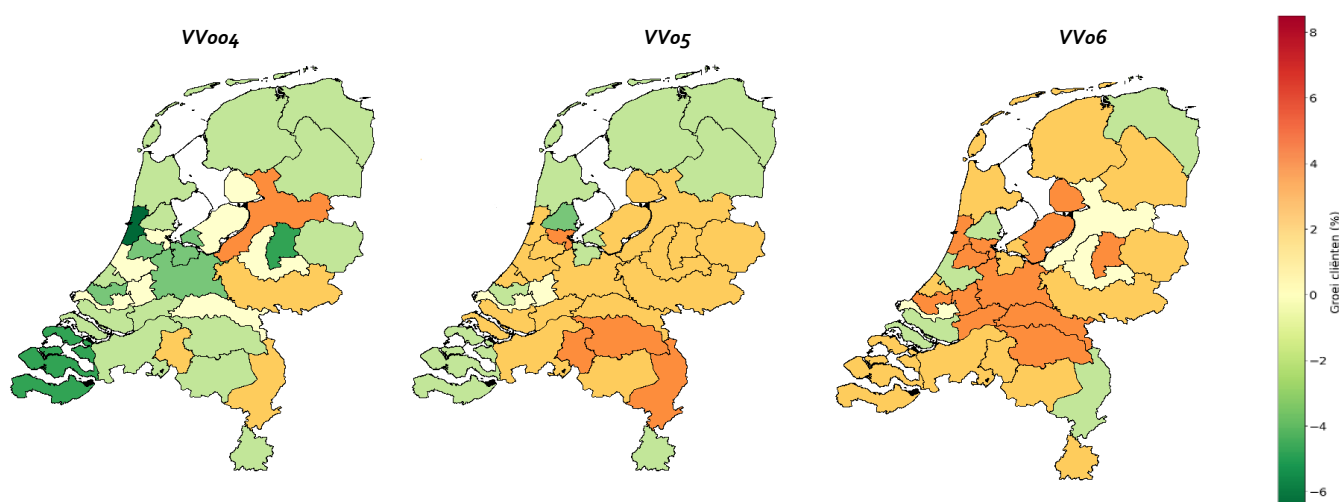
In bijlage vier is een landelijke bevolkingsprognose van het aantal inwoners in de leeftijd van 80+ opgenomen voor de jaren 2030, 2040 en 2050. Het aandeel 80+ers neemt komende decennia toe. Deze ontwikkeling zal zorgen voor een stijgende totale aanspraak op de V&V-zorgprofielen.

Figuur 2.3: Aanspraak V&V-indicaties

De ontwikkeling in aanspraak op de Wlz-zorg is in Nederland niet overal gelijk. Figuur 2.4 toont de ontwikkeling van de aanspraak (VVo4, VVo5 en VVo6) in de zorgkantoorregio's gedurende het eerste kwartaal 2021 (peildatum 1 april 2021). De ontwikkeling is afgezet tegen de aanspraak in het vierde kwartaal 2020. Bij geelgekleurde regio's is er sprake van stabiliteit. Hoe meer oranje/rood de regio kleurt, hoe groter de procentuele groei is ten opzichte van het derde kwartaal. Een groene regio wil zeggen dat er sprake is van een afname in de aanspraak op het zorgprofiel.

De ontwikkeling van Zorgprofiel VVo4 toont gedurende het eerste kwartaal van 2021 een wisselend beeld, variërend van 9 procent daling in de regio Kennemerland tot 4 procent stijging in de regio Zwolle. Hetzelfde geldt voor Zorgprofiel VVo5. Daar zien we een stijging van 3 procent in de regio's Midden-Brabant, Noord-Oost Brabant, Noord- en Midden-Limburg en Amsterdam. Er is ook een daling te zien in het noorden van Nederland. VVo6 toont in het eerste kwartaal wederom de sterkste procentuele groei er zijn slechts enkele regio's waar dit Zorgprofiel daalt.

Figuur 2.4: Regionale ontwikkeling op aanspraak VVo4, VVo5 en VVo6 op peildatum 1 april 2021: 1e kwartaal t.o.v. vierde kwartaal 2020

3. Inzicht in wachtlijsten en wachttijden

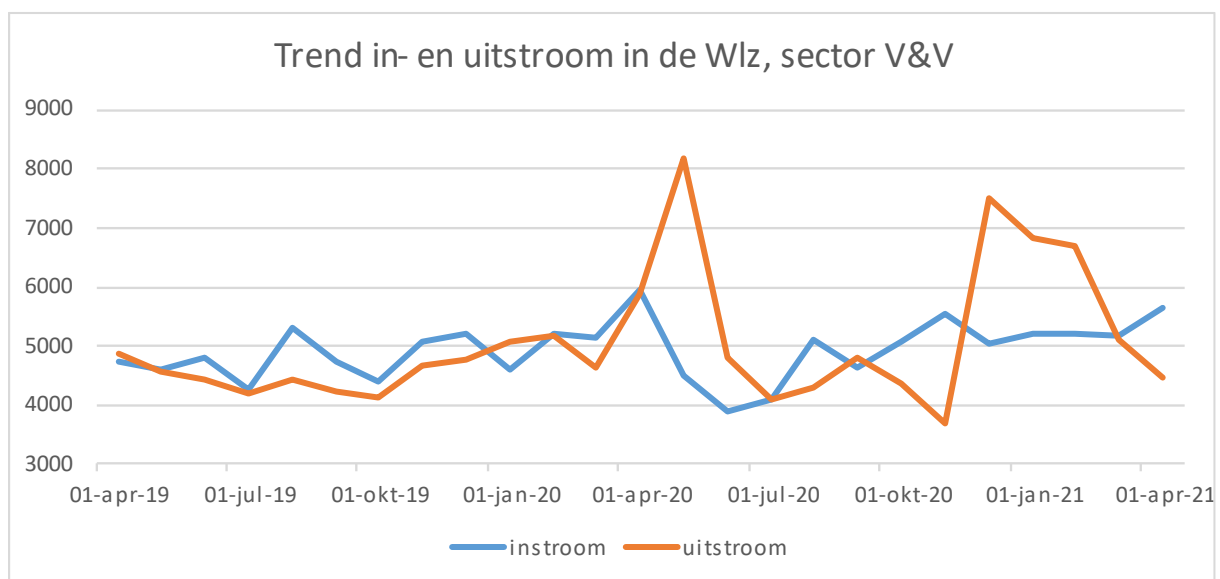
Dit hoofdstuk geeft inzicht in de wachtlijsten op landelijk niveau en op het niveau van zorgkantoorregio's. Ingezoomd wordt op de in- en uitstroom in de V&V-sector en op verbijzonderingen van aantallen wachtenden per wachtstatus.

Disclaimer

Sinds 1 januari 2021 gelden nieuwe wachtstatussen in de Wet langdurige zorg. Tot 2021 kende de langdurige zorg drie wachtstatussen: Actief-wachtend, Niet-actief wachtend en Niet-wachtend. Vanaf 2021 is dit veranderd in vier wachtstatussen die meer inzicht geven in de reden waarom iemand op een wachtlijst staat: Urgent-plaatsen, Actief-plaatsen, Wacht op voorkeur en Wacht uit voorzorg. De omzetting van de wachtstatussen vraagt veel van zorgkantoren en aanbieders; zij hebben tot 1 juni 2021 de tijd om in overleg met de cliënt de status om te zetten. Omdat in het eerste kwartaal van 2021 nog niet alle wachtstatussen volledig zijn omgezet, tonen we in deze rapportage ook nog de oude wachtstatus Actief-wachtend omdat dit de groep met meest urgente opnamebehoefte betreft. **Vanwege de omzettingsperiode kunnen geen harde conclusies worden getrokken over trends in het eerste kwartaal van 2021**, omdat de oude wachtstatus niet-actief wachtend (19.499 op 1 januari 2021) nog niet volledig is omgezet naar Actief-plaatsen en Wacht op voorkeur.

3.1 Verhouding instroom en uitstroom V&V

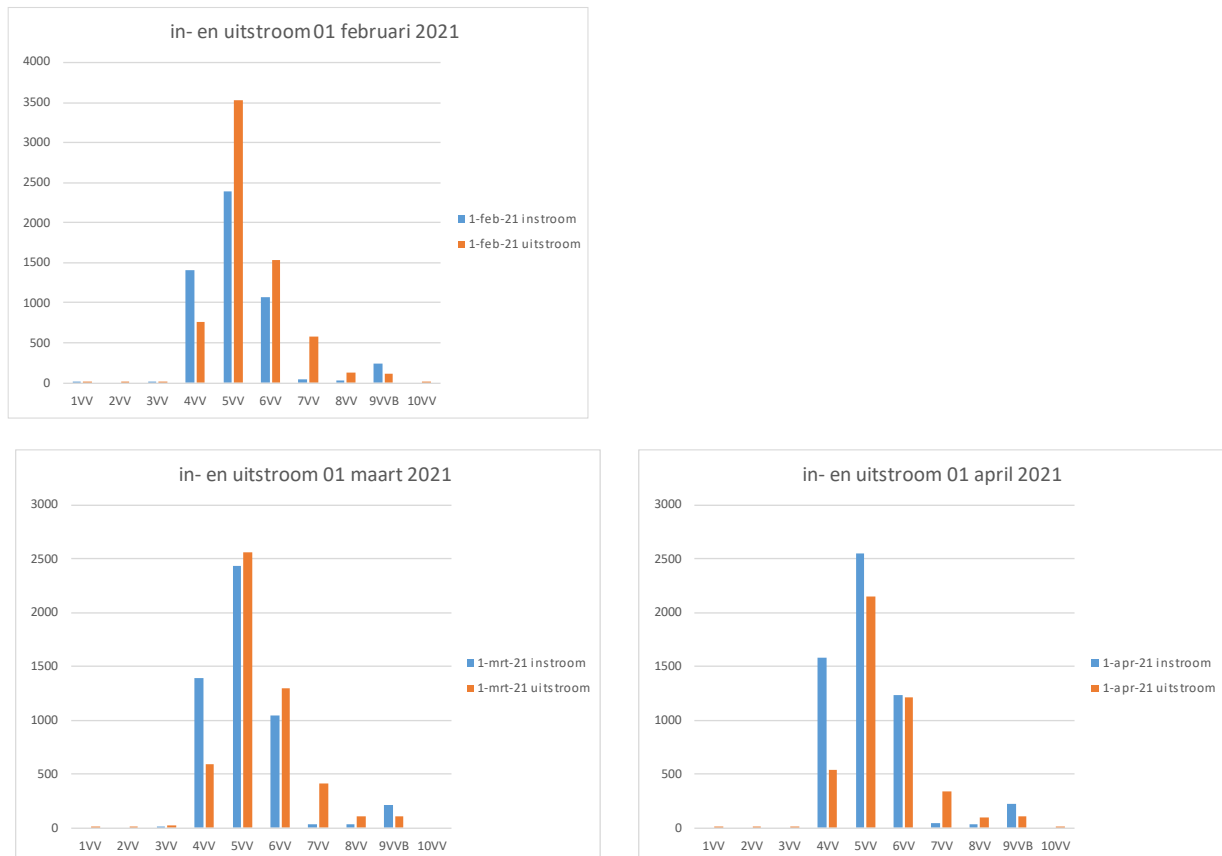
Wanneer de instroom van cliënten met een WLz-indicatie in de sector V&V groter is dan de uitstroom (bij gelijkblijvende omstandigheden in de sector, bijvoorbeeld geen uitbreiding van plaatsen) dan groeit de wachtlijst. Deze paragraaf toont de stand van de instroom en uitstroom binnen sector V&V per kwartaal. In onderstaande figuur (figuur 3.1) ligt de blauwe lijn (instroom) op peildatum 1 april 2021 boven de oranje lijn (uitstroom), dit terwijl de blauwe lijn in de voorgaande maanden juist nog onder de oranje lijn lag. Sinds maart 2021 is er weer sprake van een toename van de wachtlijsten (d.w.z. instroom is groter dan uitstroom).

Figuur 3.1: Trend instroom/uitstroom WLz vanaf april 2019 tot april 2021, sector V&V

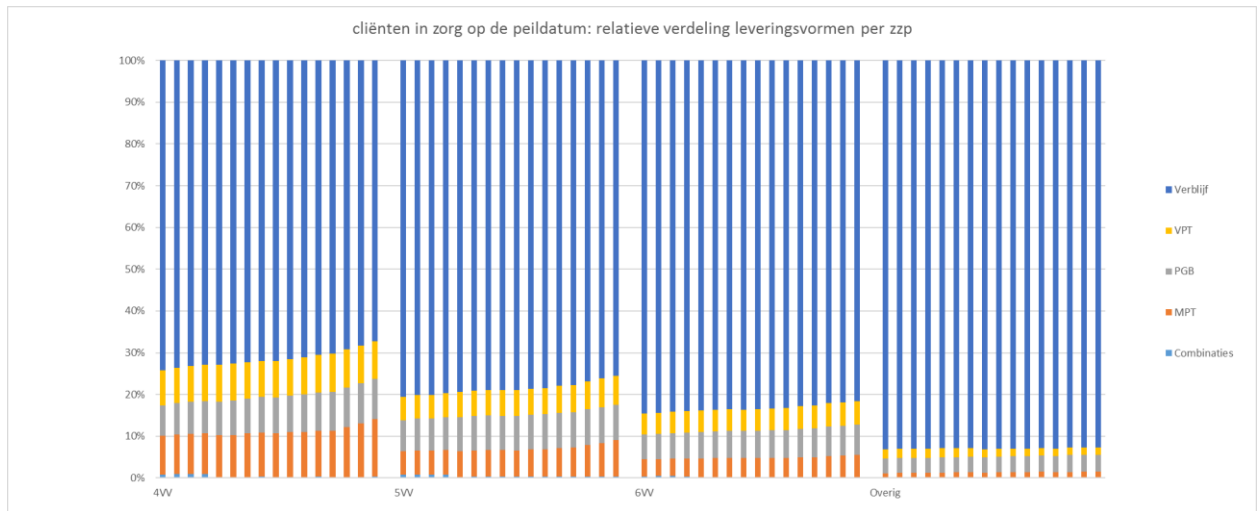
Wanneer verder ingezoomd wordt op de in- en uitstroom per zorgprofiel zien we verschillen tussen zorgprofielen. De profielen VVo4 en VVogb laten in de maanden februari tot en met april 2021 meer instroom dan uitstroom zien. Het tegenovergestelde is het geval bij de profielen VVo7 en VVo8; de uitstroom was voor deze profielen in de afgelopen maanden groter dan de instroom. Voor de Profielen VVo5 en VVo6 zien we dat de instroom vanaf peildatum 1 april weer groter is dan de uitstroom (zie figuur 3.2).

Als we naar afgelopen periode kijken, valt op dat de instroom op de Zorgprofielen VVo4 en VVogb al gedurende een langere periode hoger ligt dan de uitstroom. Bij de overige zorgprofielen is vanaf 1 december een omslag zichtbaar. Waar de uitstroom voorheen nog groter was dan de instroom is dat -voor die zorgprofielen- vanaf 1 december net andersom.

Figuur 3.2: Instroom/uitstroom per zorgprofiel in de afgelopen drie maanden

De gewijzigde in- en uitstroom heeft enige invloed op de relatieve verdeling van de leveringsvormen per zorgprofiel. Wanneer we in figuur 3.3 kijken naar alle cliënten in zorg, zien we dat de verhouding van leveringsvormen per zorgprofiel licht verschuift naar vormen van zorg thuis.

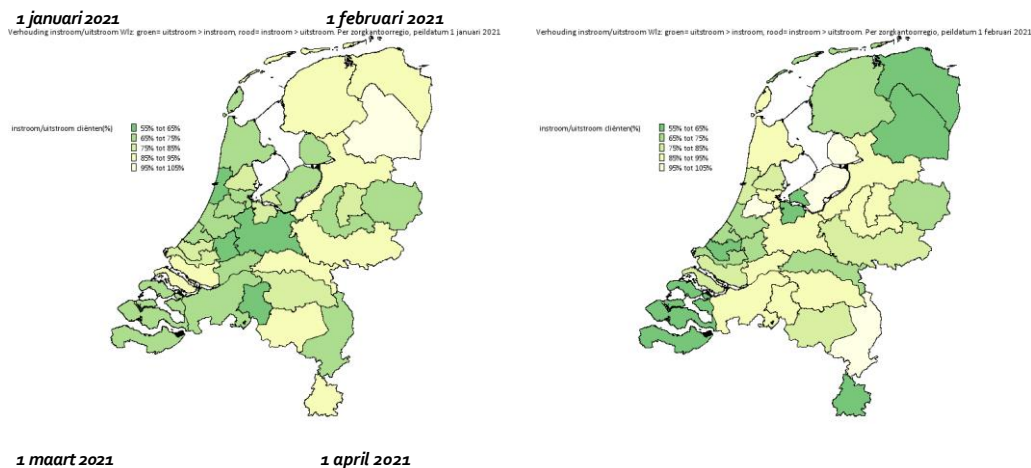

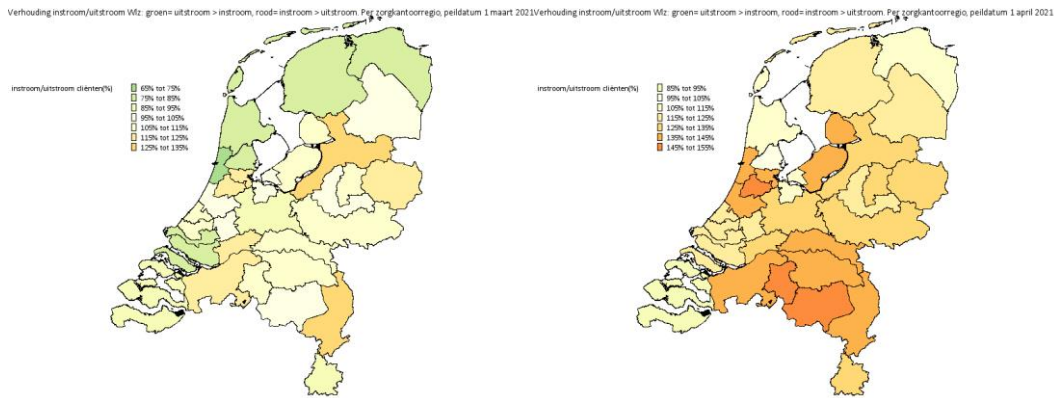
Figuur 3.3: Relatieve verdeling leveringsvormen per zorgprofiel (VVo4, VVo5 en VVo6) vanaf 1 januari 2020 tot en met 1 april 2021

Regionale verschillen bij in- en uitstroom V&V

In onderstaande figuren (figuur 3.4) is per zorgkantoorregio in beeld gebracht hoe de instroom in de Wlz zich iedere maand verhoudt tot de uitstroom. Als de instroom in een regio nagenoeg gelijk is aan de uitstroom, met een verhouding tussen de 95% en 105%, dan kleurt de regio beige. Wanneer de instroom in een regio groter is dan de uitstroom, met een verhouding tussen de 105% en de 155%, dan kleurt de regio oranje/donkerrood. In deze regio's kan sprake zijn van een knelpunt en groeiende wachtlijstproblematiek. Wanneer de instroom lager is dan de uitstroom, met een verhouding tussen de 25% en 95%, dan kleurt de regio lichtgroen tot donkergroen. In deze gebieden krimpt de wachtlijst. Hierdoor ontstaat meer ruimte om nieuwe cliënten van zorg te voorzien.

In de eerste maanden van 2021 zien we mogelijk nog de effecten van de derde coronagolf. In de meeste regio's is de uitstroom hoger of nagenoeg gelijk aan de instroom. In de maanden maart en vooral in april zien we dat de instroom toeneemt en de uitstroom afneemt.

Figuur 3.4: Knelpunten instroom / uitstroom Wlz in de maanden januari tot en met april 2021

3.2 Wachtenden per wachtstatus

Wanneer iemand met een indicatie voor de Wet langdurige zorg niet direct terecht kan bij de aanbieder die zijn of haar voorkeur heeft, volgt plaatsing op een wachtlijst. Een juiste wachtregistratie is hiervoor onmisbaar. Zo kunnen zorgaanbieder en zorgkantoor goed samenwerken om de cliënt van passende zorg te voorzien. Daarnaast helpt dit zorgkantoren om beter te weten wie op welke zorg wacht. Daardoor kunnen ze de juiste zorg in hun regio inkopen.⁴

Per 1 januari 2021 zijn er in de langdurige zorg 4 wachtstatussen. Elke status kent meerdere classificaties die inzicht geven in de wens of behoefte van de klant. De classificatie geeft de situatie van de cliënt aan en zegt ook iets over de urgentie. De zorgaanbieder stelt, samen met de klant, de wachtstatus en de classificatie vast. Waar nodig ondersteunt het zorgkantoor hierbij.

Met ingang van 2021 is de status Actief wachtend beëindigd en kan die niet meer worden gebruikt voor nieuwe cliënten. Gelijktijdig zijn er 2 nieuwe statussen geïntroduceerd: **Urgent plaatsen** en **Actief plaatsen**. De status Niet-actief wachtend (voorheen Wens wachtend) wijzigt van naam naar **Wacht op voorkeur**. Dat geldt ook voor de status Niet-wachtend, die wordt vervangen door **Wacht uit voorzorg**.

De omzetting van de wachtstatussen vraagt veel van zorgkantoren en aanbieders; zij hebben tot 1 juni de tijd om in overleg met de cliënt de status om te zetten. Omdat in het eerste kwartaal nog niet alle wachtstatussen zijn omgezet, tonen we in deze rapportage ook nog de aantallen cliënten met de oude wachtstatus Actief wachtend omdat dit de groep met de hoogste urgentie betreft.

Tot slot is het door de omzetting van de oude wachtstatussen naar de nieuwe wachtstatussen *niet* mogelijk om de ontwikkeling/trend over de afgelopen kwartalen voor alle wachtstatussen goed in beeld te brengen. Naar verwachting is dit vanaf het derde kwartaal 2021, als het merendeel van de wachtstatussen is omgezet, wel weer mogelijk.

3.3 Onderscheid per zorgkantoorregio

Tabel 3.1 op de volgende pagina geeft per zorgkantoorregio inzicht in de wachtenden per wachtstatus op april 2021 en toont de regionale verschillen. In totaal staan er 17.469 cliënten op de wachtlijst, waarvan 93% overbruggingszorg ontvangt. Van alle cliënten met de wachtstatus Urgent plaatsen ontvangt 60% enige vorm van zorg en bij de cliënten met de wachtstatus Actief plaatsen betreft dit 80%.

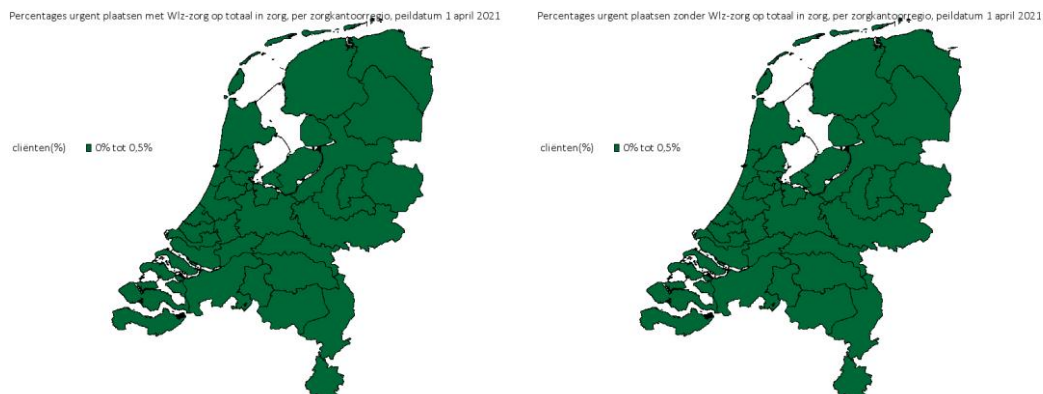
⁴ Infographic wachtstatussen

Stand 1 april 2021		UP met zorg		UP zonder zorg		AP met zorg		AP zonder zorg		AW met zorg		AW zonder zorg		WOV met zorg	WOV zonder zorg	Totaal
Wlz-uitvoerder	Zorgkantoorregio	binnen treeknorm	buiten treeknorm	binnen treeknorm	buiten treeknorm	binnen treeknorm	buiten treeknorm	binnen treeknorm	buiten treeknorm	binnen treeknorm	buiten treeknorm	binnen treeknorm	buiten treeknorm			
CZ	Haaglanden	1	-	-	-	62	11	12	1	-	-	-	-	230	25	342
CZ	West Brabant	4	-	11	-	61	20	4	1	-	-	-	-	642	20	763
CZ	Zeeland	6	1	2	-	40	8	2	1	-	-	-	-	363	9	432
CZ	Zuid Hollandse Eilanden	-	-	2	-	23	4	8	3	-	-	-	-	231	16	287
CZ	Zuid Oost Brabant	14	-	3	1	156	27	5	2	-	-	1	-	866	29	1.104
CZ	Zuid-Limburg	6	-	8	-	55	5	26	3	-	-	-	-	500	26	629
DSW	Westland Schieland Delfland	1	-	-	-	9	4	10	-	-	-	-	-	545	39	608
ENO	Midden-IJssel	-	-	-	-	8	6	27	3	-	-	-	-	139	16	199
Menzis	Arnhem	9	-	2	-	67	17	26	2	-	1	-	-	1.072	23	1.219
Menzis	Groningen	1	-	2	-	19	6	14	2	-	1	-	-	301	13	359
Menzis	Twente	-	1	1	-	33	14	22	1	-	3	-	-	462	22	559
VGZ	Midden-Brabant	-	-	-	-	36	3	12	2	-	-	-	-	737	41	831
VGZ	Midden-Holland	1	-	-	-	50	19	5	-	-	-	-	-	213	4	292
VGZ	Nijmegen	9	1	3	-	47	32	11	1	-	-	-	-	611	18	733
VGZ	Noord- en Midden Limburg	5	-	12	-	45	6	5	-	-	-	1	-	652	15	741
VGZ	Noord Holland Noord	1	-	-	-	37	6	16	2	-	-	1	-	526	36	625
VGZ	Noord-Oost Brabant	3	-	2	-	61	11	11	2	-	-	-	-	737	24	851
VGZ	Waardenland	4	-	-	-	50	7	4	-	-	-	-	-	387	12	464
Zilveren Kruis	Amsterdam	1	-	2	-	29	6	10	3	-	-	-	-	439	49	539
Zilveren Kruis	Apeldoorn/Zutphen	1	-	-	-	35	9	6	-	-	-	-	-	348	18	417
Zilveren Kruis	Drenthe	1	1	-	-	29	3	14	1	-	1	-	-	312	20	382
Zilveren Kruis	Flevoland	-	-	1	-	12	2	9	-	-	1	-	-	94	7	126
Zilveren Kruis	Friesland	1	-	1	-	37	7	12	-	-	-	-	-	297	18	373
Zilveren Kruis	Kennemerland	2	-	-	-	19	6	3	3	-	-	-	-	326	28	387
Zilveren Kruis	Rotterdam	-	-	1	-	47	4	13	3	-	1	-	-	296	21	386

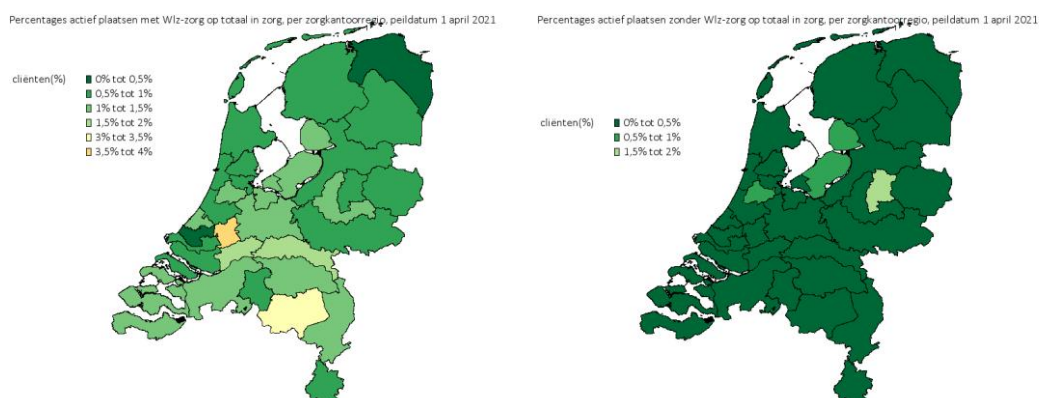
Zilveren Kruis	't Gooi	3	1	-	-	32	14	3	3	-	-	-	-	405	14	475
Zilveren Kruis	Utrecht	5	-	5	-	104	17	22	2	-	-	-	1	1.152	57	1.365
Zilveren Kruis	Zaanstreek/Waterland	-	-	-	-	18	1	5	1	-	1	-	-	312	28	366
Zilveren Kruis	Zwolle	1	-	-	-	31	6	7	3	-	-	-	-	535	29	612
Zorg en Zekerheid	Amstelland en De Meerlanden	1	-	1	-	25	5	16	1	-	-	-	-	269	32	350
Zorg en Zekerheid	Zuid Holland Noord	6	1	1	-	32	9	17	1	-	-	2	-	551	33	653
	Totaal V&V	87	6	60	1	1.309	295	357	47	-	9	5	1	14.550	742	17.469

Tabel 3.1: Per Zorgkantoorregio's het aantal cliënten per wachtstatus naar zorgkantoorregio (met/zonder zorg en binnen/buiten treetnorm)

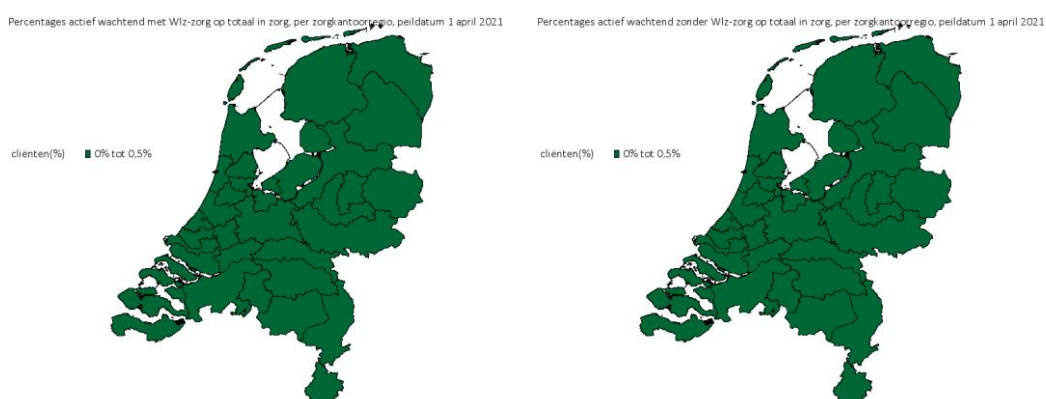
De absolute aantallen per zorgkantoorregio geven geen volledig beeld van de totale populatie in de regio en de verschillen tussen de regio's. Voor de wachtstatussen Urgent plaatsen, Actief plaatsen, Actief wachtend en Wacht op voorkeur is in de hierna volgende figuren het percentage cliënten met de betreffende wachtstatus afgezet tegen het totaal aantal cliënten dat zorg ontvangt in een bepaalde regio. Hoe hoger het percentage (oranje/rode kleur) des te groter het risico dat er een knelpunt kan ontstaan.

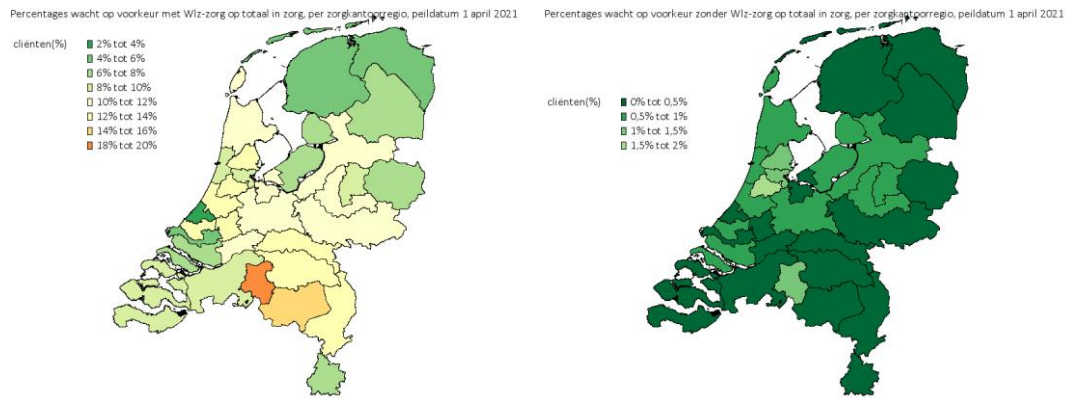
Figuur 3.5: Percentages Urgent plaatsen met Wlz-zorg (links) en zonder Wlz-zorg (rechts) ten opzichte van de totale Wlz-populatie In zorg in de zorgkantoorregio's op peildatum 1 april 2021

Figuur 3.6: Percentages Actief plaatsen met Wlz-zorg (links) en zonder Wlz-zorg (rechts) ten opzichte van de totale Wlz-populatie In zorg in de zorgkantoorregio's op peildatum 1 april 2021

Figuur 3.7: Percentages Actief wachtenden met Wlz-zorg (links) en zonder Wlz-zorg (rechts) ten opzichte van de totale Wlz-populatie In zorg in de zorgkantoorregio's op peildatum 1 april 2021

Figuur 3.8: Percentages Wacht op voorkeur met Wlz-zorg (links) en zonder Wlz-zorg (rechts) ten opzichte van de totale Wlz-populatie in zorg in de zorgkantoorregio's op peildatum 1 april 2021

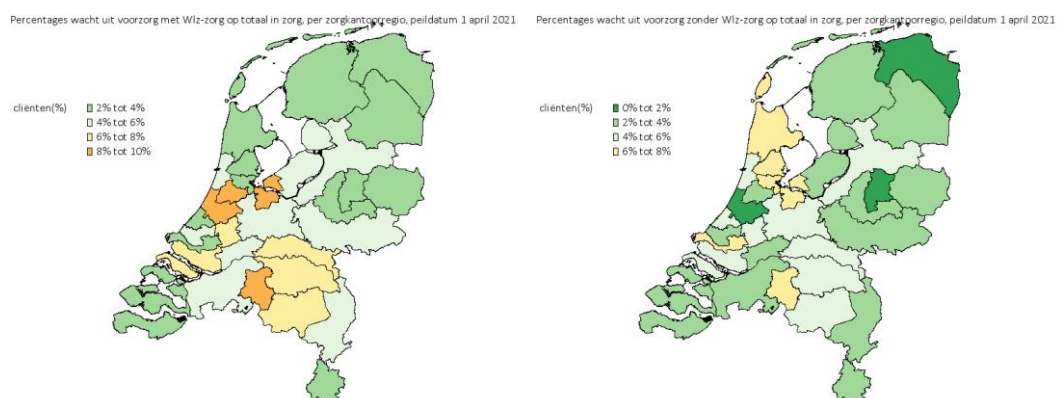
Wacht uit voorzorg

Naast de nieuwe wachtstatussen Urgent plaatsen, Actief plaatsen en Wacht op voorkeur, kennen we ook de wachtstatus Wacht uit voorzorg (voorheen niet-wachtenden). Deze cliënten hebben een Wlz-indicatie, maar geven aan dat ze nu nog geen gebruik willen maken van verblijf in een instelling. Een deel van deze groep ontvangt Wlz-zorg en een deel niet.

Als cliënten, die wachten uit voorzorg, zorg ontvangen dan betreft dit zorg in de thuissituatie in de vorm van een regulier PGB, VPT of MPT. Landelijk gaat het om 6.929 cliënten op peildatum 1 april 2021, waarvan de meeste cliënten een zorgprofiel VVo4, VVo5 of VVo6 hebben. In de wachtlijstcijfers worden deze cliënten niet meegeteld, omdat ze in feite niet wachten op opname. Ze tellen wel mee bij de cliënten die in zorg zijn.

Ook is er een groep cliënten die wacht uit voorzorg, maar geen Wlz-zorg ontvangt. Landelijk gaat het om een groep van 6.327 cliënten per 1 april 2021. Dit is een daling ten opzichte van de situatie in januari 2021 (6.443). Ook voor de cliënten die wachten uit voorzorg (zonder Wlz-zorg) zien we dat in absolute aantallen de meeste cliënten een zorgprofiel VVo4, VVo5 of VVo6 hebben.

Figuur 3.9 laat per zorgkantoorregio het percentage wachtenden uit voorzorg met én zonder zorg zien, afgezet tegen het aantal cliënten in zorg. Hoe hoger de waarde, hoe meer wachtenden uit voorzorg er in de regio zijn ten opzichte van het aantal cliënten dat zorg ontvangt. De gele gebieden hebben de hoogste waarde. Donkergroene gebieden hebben de laagste waarde. Te zien is dat dit per regio verschilt.

Figuur 3.9: Percentages Wacht uit voorzorg met Wlz-zorg (links) en zonder Wlz-zorg (rechts) ten opzichte van de totale Wlz-populatie in zorg in de zorgkantoorregio's

3.4 Onderscheid per zorgprofiel

In de voorgaande kwartaalrapportages toonden wij ook de trend in het aantal wachtenden per wachtstatus naar zorgprofiel. Als gevolg van de omzetting van de wachtstatussen in de afgelopen

periode is het niet goed mogelijk om op dit moment een trendlijn weer te geven. Als de omzettingsperiode is afgerond, ontstaat een nieuwe trendlijn.

3.5 Aantal wachtenden naar 'wachttijdblok'

Tabel 3.2 geeft weer hoe lang de cliënten die op de wachtlijst staan wachten. Dit zegt niets over de totale tijd dat ze op de wachtlijst staan, maar wel over de wachttijd op het peilmoment. Het totaal aantal wachtenden op 1 april 2021 is 17.469 cliënten. Op 1 januari 2021 bedroeg dat aantal nog 21.029. Absoluut is het aantal wachten gedaald met 3.560 cliënten.

Met de nieuwe wachtstatussen zijn ook extra tijdsblokken toegevoegd. Dit is terug te zien in de laatste tabel en hangt samen met de onderliggende classificaties en streefnormen die gelden voor de nieuwe statussen. Als gevolg van de invoering van de nieuwe wachtstatussen en deze extra tijdsblokken is een vergelijking tussen de onderstaande tabellen niet goed mogelijk.

Hierna beschrijven we enkele opvallende zaken die betrekking hebben op de laatste tabel, de situatie op 1 april 2021. Bij cliënten met de wachtstatus Urgent plaatsen is sprake van een directe en dringende noodzaak voor (intramuraal) opname. De streefnorm voor plaatsing is 4 weken, maar voor sommige classificaties geldt een korte doorlooptijd. Met name de groep Urgent plaatsen zonder zorg > 4 weken baart daarom zorgen (7 cliënten). De grootste groep wachtenden betreft het aantal Wachtenden op voorkeur, in totaal 15.292 cliënten op 1 april 2021.

wachtstatussen zonder/met enige vorm van Wlz-zorg (peildatum 01 okt 2020)	0 tot 6 weken	6 tot 13 weken	3 – 6 maanden	6 – 12 maanden	> 12 maanden	Totaal
actief wachtend zonder zorg	332	17	1	5	2	357
actief wachtend met zorg	843	66	26	16	5	956
niet-actief wachtend zonder zorg	509	129	118	138	127	1.021
niet-actief wachtend met zorg	3.303	2.810	3.436	5.445	2.895	17.889
Totaal	4.987	3.022	3.581	5.604	3.029	20.223

wachtstatussen zonder/met enige vorm van Wlz-zorg (peildatum 01 jan 2021)	0 tot 6 weken	6 tot 13 weken	3 – 6 maanden	6 – 12 maanden	> 12 maanden	Totaal
actief wachtend zonder zorg	529	34	3	2	2	570
actief wachtend met zorg	833	71	35	8	13	960
niet-actief wachtend zonder zorg	500	143	106	141	148	1.038
niet-actief wachtend met zorg	3.227	3.461	3.993	4.520	3.260	18.461
Totaal	5.089	3.709	4.137	4.671	3.423	21.029

wachtstatussen zonder/met enige vorm van Wlz-zorg (peildatum 01 apr 2021)	0 tot 2 weken	2 tot 4 weken	4 tot 6 weken	6 tot 13 weken	3 – 6 maanden	6 – 12 maanden	> 12 maanden	Totaal
urgent plaatsen zonder zorg	46	8	6	1	-	-	-	61
urgent plaatsen met zorg	65	16	6	6	-	-	-	93
actief plaatsen zonder zorg	269	51	37	39	7	1	-	404
actief plaatsen met zorg	851	279	179	270	21	1	3	1.604
actief wachtend zonder zorg	5	-	-	-	-	-	1	6
actief wachtend met zorg	-	-	-	-	2	1	6	9
wacht op voorkeur zonder zorg	300	104	49	144	44	45	56	742
wacht op voorkeur met zorg	2.250	1.839	1.726	4.514	1.496	1.293	1.432	14.550
Totaal	3.786	2.297	2.003	4.974	1.570	1.341	1.498	17.469

Tabel 3.2: Aantal cliënten per wachtstatus en wachttijdblok op peildatum 1 oktober 2020 (boven), 1 januari 2021 (midden) en 1 april 2021 (onder)

3.6 Opnameperformance

In deze paragraaf wordt een beeld geschetst van de weg die de cliënt heeft afgelegd van het moment van Wlz-indicatiestelling tot opname in een instelling. Hierbij is de wachttijd de periode tussen de ingangsdatum van de (her)indicatie (in de periode 1 april 2020 - 1 april 2021) en de datum waarop zorg daadwerkelijk wordt geleverd.

	0 dagen	0 tot 6 weken	6 tot 13 weken	3 - 6 maanden	6 - 12 maanden	Totaal
cliënt heeft wachtstatussen actief wachtend, urgent- of actief plaatsen gehad	15.294	9.417	1.929	1.221	575	28.436
cliënt heeft wachtstatussen actief wachtend, urgent- of actief plaatsen en wacht uit voorzorg gehad	1	279	259	183	117	839
cliënt heeft wachtstatus wacht op voorkeur gehad	38	1.888	1.835	1.616	694	6.071
cliënt heeft wachtstatussen wacht op voorkeur en wacht uit voorzorg gehad	13	859	1.603	1.679	863	5.017
cliënt heeft wachtstatussen actief wachtend, urgent- of actief plaatsen en wacht op voorkeur gehad	-	43	182	280	142	647
cliënt heeft wachtstatussen actief wachtend, urgent- of actief plaatsen, wacht op voorkeur en wacht uit voorzorg gehad	-	14	127	285	173	599
cliënt heeft wachtstatus wacht uit voorzorg gehad	112	2.457	1.178	929	466	5.142

Tabel 3.3: Totale wachttijdperiode voor een cliënt vanaf indicatie tot opname in een instelling in de periode 1 april 2020 - 1 april 2021 naar type wachtstatus(sen) die een cliënt gehad heeft.

Voor ruim een derde van de 47.000 cliënten (33%) die in de periode 1 april 2020 - 1 april 2021 zijn opgenomen in een instelling werd de zorglevering gestart op de ingangsdatum van de (her)indicatie. Binnen 6 weken ving voor 65% van de cliënten de zorg aan. Binnen 13 weken waren ruim 37.500 cliënten opgenomen in een zorginstelling (circa 80%). Na 6 maanden was 94% van de cliënten opgenomen.

Voor ruim 3.000 cliënten was de wachttijd 6 maanden of langer (6%). Hiervan heeft 51% de status Wacht op voorkeur gehad voorafgaand aan de opname in de zorginstelling.

Verder valt op dat er cliënten zijn met een wachttijd van 0 dagen, maar wel voorgaande wachtstatussen hebben gehad binnen dezelfde indicatie. Dit zijn onder andere cliënten waarbij er in eerste instantie sprake was van zorglevering ter overbrugging tijdens de wachtperiode, maar dat deze zorg met terugwerkende kracht is omgezet naar regulier. Ook kan het zijn dat de cliënt wel al was opgenomen in de instelling, maar nog wachtend was op een deel van de zorg (bijv. dagbehandeling)

Bijlage 1 Definities

Wachtstatussen:

In de Wlz kennen we verschillende wachtstatussen⁵ die gebruikt worden bij het samenstellen van de landelijke wachtlijsten:

Actief Wachtend:

De cliënt krijgt in iWlz de leveringsstatus (wachtlijststatus) Actief Wachtend als geïndiceerde en/of toegewezen zorg dringend (urgent) moet starten omdat zorg thuis niet meer verantwoord (of doelmatig) is. De cliënt wil deze zorg ontvangen, maar kan deze nog niet krijgen. Ofwel de cliënt wacht buiten zijn wil om op de gewenste zorg. De zorgbehoefte is zo urgent dat de zorg eventueel ook (tijdelijk) geboden moet worden door een andere aanbieder dan zijn voorkeuraanbieder.

Niet-Actief Wachtend:

Cliënt wil de geïndiceerde zorg alleen ontvangen van zijn voorkeuraanbieder

Niet Wachtend:

Cliënt wil de geïndiceerde zorg nu nog niet ontvangen.

Overbruggingszorg:

Overbruggingszorg is zorg die bij een cliënt met opnamewens tijdelijk wordt ingezet om de wachtperiode tot opname op een passende plaats in een instelling op verantwoorde wijze te overbruggen.

Treeknorm:

Een Treeknorm is een streefnorm voor maatschappelijk aanvaardbare wachttijden voor het leveren van niet-spoedeisende zorg. In de sector V&V geldt een Treeknorm van zes weken.

Instroom:

Een cliënt waarvan de ingangsdatum van het indicatiebesluit ligt in de maand voorafgaand aan de peildatum, en de cliënt niet voorkomt in de aanlevering van de AW317 over de maand voorafgaand aan de maand voor de peildatum.

Uitstroom:

Een cliënt komt niet meer voor in de aanlevering van de AW317 over de maand voorafgaand aan de peildatum.

COROP-gebied:

COROP-gebied is een regionaal gebied binnen Nederland dat deel uitmaakt van de COROP-indeling. Deze indeling wordt gebruikt voor analytische doeleinden. De naam COROP komt van Coördinatie Commissie Regionaal OnderzoeksProgramma. In totaal zijn er in Nederland 40 COROP-gebieden. Twee provincies (Flevoland en Utrecht) zijn elk in hun geheel één COROP-

⁵ Bron: Bijlage A: Begrippenlijst van Voorschrift Zorgtoewijzing 2020

gebied; de overige zijn een gedeelte van één provincie en bestaan uit een aantal gemeenten. Zie bijlage 2 voor geografisch overzicht van de gebieden.

Leveringsvorm:

Verzekerden met een indicatie voor Wlz-zorg kunnen ervoor kiezen in een instelling te gaan wonen om de zorg te krijgen. Zij kunnen er onder voorwaarden ook voor kiezen om de zorg thuis te ontvangen. Deze mogelijkheden worden leveringsvormen⁶ genoemd. De volgende leveringsvormen zijn mogelijk:

- Verblijf in een instelling;
- Volledig pakket thuis (VPT);
- Modulair pakket thuis (MPT);
- Persoonsgebonden budget (PGB);
- Deeltijd verblijf (DTV).

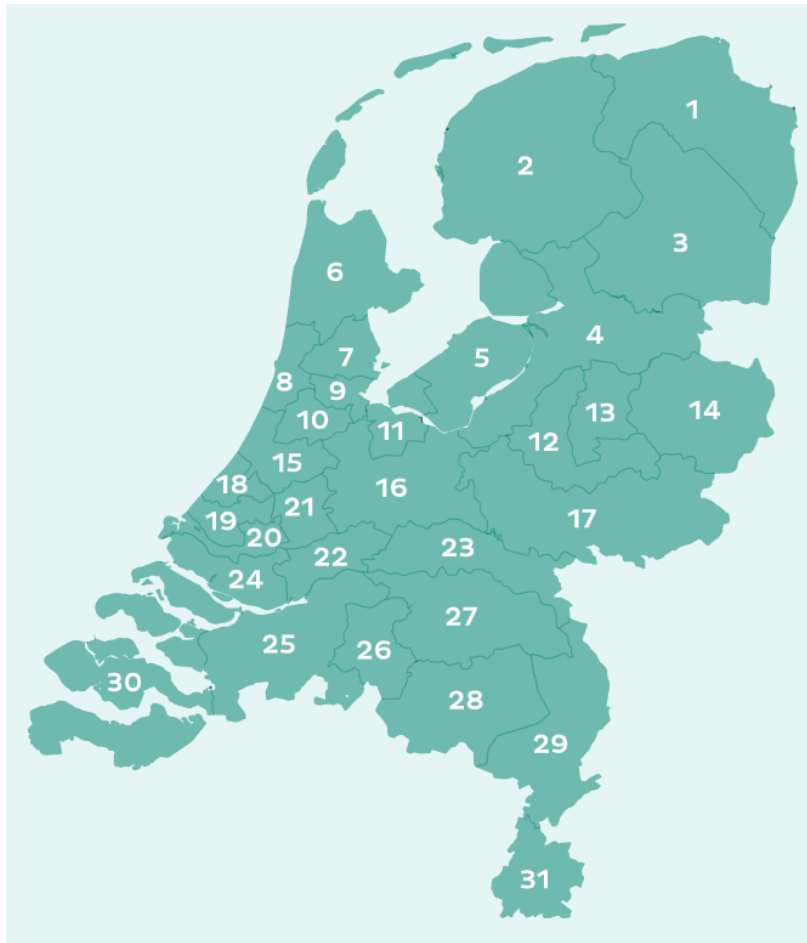
⁶ <https://www.zorginstituutnederland.nl/Verzekerde+zorg/leveringsvormen-instelling-vpt-mpt-en-pgb-wlz>

Bijlage 2 COROP-gebieden

Landkaart COROP-gebieden

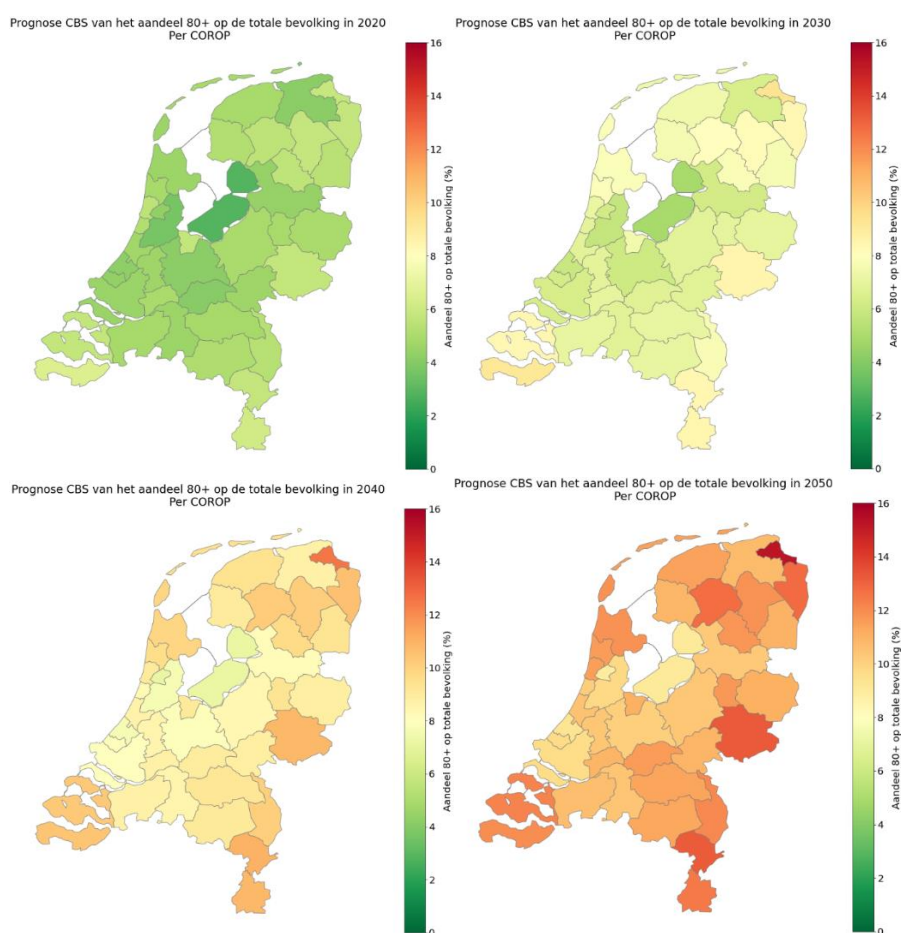
Bijlage 3 Zorgkantoorregio's

1 Groningen	17 Arnhem
2 Friesland	18 Haaglanden
3 Drenthe	19 Westland Schieland Delfland
4 Zwolle	20 Rotterdam
5 Flevoland	21 Midden-Holland
6 Noord-Holland Noord	22 Waardenland
7 Zaanstreek-Waterland	23 Nijmegen
8 Kennemerland	24 Zuid Hollandse Eilanden
9 Amsterdam	25 West-Brabant
10 Amstelland en De Meerlanden	26 Midden-Brabant
11 t Gooi	27 Noordoost Brabant
12 Apeldoorn, Zutphen en Omstreken	28 Zuidoost-Brabant
13 Midden-IJssel	29 Noord- en Midden-Limburg
14 Twente	30 Zeeland
15 Zuid-Holland Noord	31 Zuid-Limburg
16 Utrecht	

Bijlage 4 Bevolkingsopbouw

Het CBS heeft een prognose gemaakt van het aandeel 80-plussers op de totale bevolking per COROP-gebied⁷, gedurende de komende dertig jaar. Onderstaande figuren tonen de huidige situatie en de prognoses voor 2030, 2040 en 2050. In de groene gebieden ligt het percentage 80-plussers ten opzichte van de Nederlandse bevolking tussen de 0-6%, terwijl in de oranje/rode gebieden dit percentage boven de 11% ligt. De komende drie decennia is bij alle COROP-regio's een procentuele groei te verwachten. De ontwikkeling is het meest opvallend in de omgeving Delfzijl (Zorgkantoor Groningen), de Achterhoek (Zorgkantoor Arnhem en Apeldoorn/Zutphen) en Midden-Limburg (Zorgkantoor Noord- en Midden-Limburg). Deze regio's krijgen te maken met de grootste toename van het aantal 80-plussers en een extra toename van de vraag naar langdurige verpleging en verzorging.

Figuur bijlage 4: Prognoses CBS aandeel 80+ ten opzichte van de totale bevolking 2020-2050

⁷ Voor definitie zie Bijlage 1